

Social-, Børne- og Integrationsministeriet
Kontor for Familieret
J.nr. 2013-1219
bgn

20. december 2013

**Forslag
til**

Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og børneloven

(Vold og seksuelle overgreb som skilsmissegrund m.v.)

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1052 af 12. november 2012, som ændret ved § 9 i lov nr. 622 af 12. juni 2013 og § 20 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 10, stk. 1, nr. 3, indsættes efter ”hertil,”: ”og den længstlevende ægtefælle ikke har overtaget ægtefællernes fælleseje til uskiftet bo efter § 17 i arveloven,”.

2. Overskriften før § 34 affattes således:

”Vold og seksuelle overgreb”

3. § 34, stk. 1, ophæves, og i stedet indsættes:

”§ 34. En ægtefælle har ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold eller har begået seksuelle overgreb mod

1) ægtefællen,

2) ægtefællernes børn, eller

3) ægtefællens eller børnenes nærmeste pårørende, som ægtefællen eller børnene er knyttet til.

Stk. 2. En ægtefælle har tillige ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold eller har begået seksuelle overgreb mod børn, der ikke er omfattet af stk. 1.”

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 2

I børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1047 af 8. november 2012, som ændret ved § 11 i lov nr. 622 af 12. juni 2013, § 22 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, § 1 i lov nr. 652 af 12. juni 2013 og §§ 3 og 6 i lov nr. 1313 af 27. november 2013, foretages følgende ændringer:

1. § 9, stk. 2, affattes således:

”Stk. 2. Er moderen død, inddrager statsforvaltningen efter anmodning fra barnets værge en mand eller kvinde som part, hvis det antageliggøres, at manden eller kvinden er eller kan være barnets far eller medmor.”

2. I § 28 ændres ”§ 27 a, stk. 2” til: ”§ 27 a, stk. 1”.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

- 1. Indledning og baggrund**
- 2. Lovforslagets formål**
- 3. Lovforslagets indhold**
 - 3.1. Vold og seksuelle overgreb som skilsmissegrund
 - 3.1.1. *Gældende ret*
 - 3.1.2. *Social-, børne- og integrationsministerens overvejelser*
 - 3.1.3. *Den foreslåede ordning*
 - 3.2. Skifteafkald
 - 3.2.1. *Gældende ret*
 - 3.2.2. *Social-, børne- og integrationsministerens overvejelser*
 - 3.2.3. *Den foreslåede ordning*
 - 3.3. Børneloven - medmoderskab
 - 3.3.1. *Gældende ret*
 - 3.3.2. *Social-, børne- og integrationsministerens overvejelser*
 - 3.3.3. *Den foreslåede ordning*
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
- 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
- 6. Administrative konsekvenser for borgerne**
- 7. Miljømæssige konsekvenser**
- 8. Forholdet til EU-retten**
- 9. Hørte myndigheder, organisationer m.v.**
- 10. Sammenfattende skema**

1. Indledning og baggrund

Det fremgår af § 34 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (ægteskabsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1052 af 12. november 2012 med senere ændringer, at en ægtefælle har ret til umiddelbar skilsmisse uden forudgående separation, hvis den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold af grovere karakter mod ægtefællen eller børnene.

Det har nu vist sig, at der er et behov for at udvide anvendelsesområdet for bestemmelsen.

2. Lovforslagets formål

Hvis en ægtefælle udøver forsætlig vold af grovere karakter mod den anden ægtefælle eller mod børnene, har den anden ægtefælle som nævnt oven for ret til umiddelbar skilsmisse uden forudgående separation. Er der alene udøvet simpel vold mod den anden ægtefælle eller børnene, er der imidlertid ikke ret til umiddelbar skilsmisse.

Med dette lovforslag foreslås det, at en ægtefælle skal have ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har udøvet vold, uanset om der er tale om simpel vold eller vold af grovere karakter. Det foreslås endvidere, at adgangen til skilsmisse udvides til også at omfatte seksuelle overgreb mod

ægtefællen eller børnene. Endelig forslås det, at personkredsen udvides til også at omfatte ægtefællens eller børnenes nærmeste pårørende, som ægtefællen eller børnene er knyttet til, samt andre børn end ægtefællernes børn.

Derudover indeholder lovforslaget et forslag om en konsekvensrettelse af ægteskabsloven i relation til reglerne i arveloven samt to forslag, der vedrører redaktionelle ændringer i børneloven.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Vold og seksuelle overgreb som skilsmissegrund

3.1.1. Gældende ret

Efter ægteskabslovens § 29 har ægtefæller har ret til separation eller skilsmisse, når de er enige om det. Ægtefæller, der er enige herom, kan således blive skilt uden forudgående separation (herefter umiddelbar skilsmisse).

Efter lovens §§ 32-36 har en ægtefælle i en række situationer ret til umiddelbar skilsmisse, også selvom den anden ægtefælle ikke er enig i skilsmissen. En ægtefælle har eksempelvis efter § 33 ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har været utro eller har deltaget i et lignende seksuelt forhold.

Hvis ægtefællerne ikke er enige om skilsmisse, og betingelserne i §§ 32-36 for umiddelbar skilsmisse ikke er opfyldt, kan en ægtefælle ikke blive skilt uden forudgående separation.

Uanset eventuel uenighed mellem ægtefællerne herom har en ægtefælle dog efter lovens § 30 ret til separation. Efter ½ års separation har ægtefællen ret til skilsmisse.

Dette lovforslag vedrører en af mulighederne for umiddelbar skilsmisse, nemlig bestemmelsen i lovens § 34 om skilsmisse på grund af vold. En ægtefælle har ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold af grovere karakter over for denne eller børnene. Anmodning om skilsmisse skal indgives inden 1 år efter, at ægtefællen er blevet vidende om handlingen, og inden 3 år efter, at den er begået.

Det fremgår af forarbejderne til § 34 (Retsudvalgets betænkning af 26. marts 1987 til L 154/1986-87, der henviser til Ægteskabsudvalgets betænkning nr. 2 (nr. 697/1973), at der med ”forsætlig grov vold” menes forsætlig vold af grovere karakter. Mildere tilfælde af vold og mere almindelige husspektakler er ikke omfattet af bestemmelsen. Hvis den ene ægtefælle f.eks. på grund af uopmærksomhed, uforsigtighed, klodsethed eller lignende kommer til at påføre den anden ægtefælle eller børnene en legemskrænkelser, uden at dette var tilsigtet eller anset som et overvejende sandsynligt resultat af handlingen, kan dette heller ikke danne grundlag for skilsmisse. Påvirkning af alkohol bør dog efter forarbejderne ikke kunne medføre, at bestemmelsen ikke kan anvendes. Ifølge Ægteskabsudvalgets betænkning nr. 2, omfatter bestemmelsen ikke kun ægtefællernes fællesbørn, men også f.eks. stedbørn, som opdrages i ægtefællernes hjem.

Efter praksis er det ikke et krav, at den voldsudøvende ægtefælle er idømt straf for volden. Ved vurderingen af en sag om skilsmisse på grund af vold, skal myndighederne dog af sig selv påse, at volden er dokumenteret – normalt i form af en dom herfor eller i mangel heraf eventuelle

politirapporter sammen med den pågældende ægtefælles erkendelse af forholdet eller eventuelt kun en forklaring fra begge ægtefæller, normalt suppleret med en lægeerklæring.

3.1.2. Social-, børne- og integrationsministerens overvejelser

Som det fremgår af punkt 3.1.1., har en ægtefælle i dag mulighed for at blive skilt, hvis den anden ægtefælle har udøvet vold af grovere karakter mod ægtefællen eller børnene.

Da der skal være tale om vold af grovere karakter, er det, når ægtefællerne ikke er enige om en direkte skilsmisse, i dag ikke muligt at blive skilt uden forudgående separation, hvis den anden ægtefælle alene har udøvet forsætlig vold af mildere karakter. Dette er ikke hensigtsmæssigt. Hvis den ene ægtefælle udøver forsætlig vold mod den anden ægtefælle eller børnene, bør det være muligt at blive skilt uden forudgående separation, uanset om der er tale om simpel vold eller grovere tilfælde af vold.

Da § 34 i ægteskabsloven som nævnt kun omfatter situationer, hvor der er udøvet vold af grovere karakter, kan der opstå tilfælde, hvor det, uanset at en ægtefælle har begået et seksuelt overgreb mod et barn, ikke er muligt at blive skilt efter bestemmelsen. Selv hvis lovens § 34 omfattede simpel vold, jf. ovenfor, vil der kunne være situationer, hvor det seksuelle overgreb ikke kan betegnes som vold. Dette er ikke hensigtsmæssigt. Hvis den ene ægtefælle begår seksuelle overgreb mod et fællesbarn eller den anden ægtefælles særbarn, bør det være muligt at blive skilt uden en forudgående separation, uanset om det seksuelle overgreb samtidig kan betegnes som vold eller ej.

Personkredsen i § 34 i ægteskabsloven omfatter i dag kun forsætlig vold af grovere karakter mod ægtefællen eller ægtefællernes børn, herunder f.eks. den ene ægtefælles særbørn (stedbørn). Der er således ikke ret til skilsmisse, hvis en ægtefælle har udøvet vold mod pårørende til den anden ægtefælle eller børnene, som den anden ægtefælle eller børnene er knyttet til, f.eks. den anden ægtefælles forældre eller den voldsudøvende ægtefælles egne forældre (børnenes bedsteforældre eller evt. stedbedsteforældre). En ægtefælle har heller ikke ret til skilsmisse, hvis volden er udøvet mod andre børn end ægtefællernes børn, f.eks. vold mod naboens børn. Dette er ikke hensigtsmæssigt. Det bør også være muligt at blive skilt uden forudgående separation i disse situationer.

3.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at § 34 i ægteskabsloven ændres sådan, at en ægtefælle får ret til at blive skilt uden forudgående separation, selvom den anden ægtefælle alene har udøvet forsætlig simpel vold.

Endvidere foreslås det, at personkredsen i § 34 udvides til også at omfatte pårørende til ægtefællen eller børnene, som ægtefællen eller børnene er knyttet til. Der tænkes i første række på ægtefællens eller børnenes familie, f.eks. børnenes bedsteforældre, herunder eventuelle stedbedsteforældre. Det kan f.eks. også være ægtefællens søskende, altså børnenes mostre, fastre m.v., eller f.eks. en nuværende eller tidligere social forælder, som ægtefællen eller børnene er knyttet til. Det foreslås videre, at personkredsen udvides til generelt at omfatte børn – det vil sige personer under 18 år, uanset om der er tale om ægtefællernes børn eller andre børn, herunder børn, som ingen af parterne har forudgående kendskab til.

Denne ændring af bestemmelsen medfører, at forsætlig vold begået af den ene ægtefælle mod en person, der er omfattet af personkredsen, giver den anden ægtefælle ret til umiddelbar skilsmisse, dog forudsat, at de tidsmæssige frister for at rejse sag herom overholdes. Disse frister foreslås opretholdt.

Endelig foreslås det, at § 34 udvides til også at omfatte seksuelle overgreb mod de personer, der er omfattet af bestemmelsen. Seksuelle overgreb vil normalt være handlinger, der er strafbare som en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24 eller § 210. Dette omfatter f.eks. voldtægt, samleje med stedbørn eller plejebørn under 18 år, samleje med børn under 15 år og blufærdighedskrænkelser. Det afgørende i den forbindelse er, om forholdet er et seksuelt overgreb mod en person, der er omfattet af personkredsen i § 34 i ægteskabsloven. Salg af utugtige billeder eller genstande til en person under 16 år vil eksempelvis ikke være omfattet, da dette ikke er et seksuelt overgreb.

Det er uden betydning, om den person, som volden eller det seksuelle overgreb er begået mod, eller om den person, der har begået forholdet, bor i Danmark eller i udlandet, og om handlingen er begået i Danmark eller i udlandet. Er handlingen begået i udlandet, er det ligeledes uden betydning, om forholdet er strafbart i det pågældende land. Det afgørende i sådanne tilfælde er, at der er tale om vold eller seksuelle overgreb, som efter dansk lovgivning ville kunne bedømmes som vold eller seksuelle overgreb, hvis forholdet var begået i Danmark.

Det bemærkes, at forslagene ikke vil medføre ændringer i relation til det gældende krav om dokumentation for forholdet (volden), jf. punkt 3.1.1. Dette krav vil fortsat finde anvendelse både ved udøvelse af vold eller seksuelle overgreb.

3.2. Skifteafkald

3.2.1. Gældende ret

Efter § 17 i arveloven (lov nr. 515 af 6. juni 2007) kan den længstlevende ægtefælle efter den anden ægtefælles død som udgangspunkt overtage ægtefællernes fælleseje til uskiftet bo med deres fælles børn og eventuelle andre livsarvinger. Dette indebærer, at ægtefællernes fælles børn m.v. ikke får udbetalt deres arv efter den afdøde ægtefælle. Ved længstlevende ægtefælles død skiftes det uskiftede bo. Børnenes arv efter førstafdøde udbetales først på dette tidspunkt (§ 28). Længstlevende kan dog efter § 26, stk. 1, når som helst skifte med en eller flere af livsarvingerne. Efter § 26, stk. 2, skal længstlevende skifte ved indgåelse af nyt ægteskab. Livsarvingerne kan ikke give afkald på skifte af det uskiftede bo og samtidig bevare deres arveret.

Det fremgår af § 10, stk. 1, i ægteskabsloven, at hvis et tidligere ægteskab eller registreret partnerskab er opløst ved død, må den længstlevende ægtefælle eller registrerede partner ikke indgå ægteskab, før dødsbobehandling ved bobestyrer eller offentligt skifte er påbegyndt, eller privat skifte er afsluttet. Dette gælder dog efter bestemmelsens nr. 3 ikke, hvis samtlige arvinger efter afdøde giver samtykke til, at længstlevende indgår nyt ægteskab, et såkaldt skifteafkald. Bestemmelsen indebærer efter sin ordlyd, at arvingerne kan give samtykke til, at længstlevende indgår nyt ægteskab, selvom længstlevende sidder i uskiftet bo.

Anvendelsesområdet for ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, blev imidlertid begrænset ved ikrafttrædelsen af arvelovens § 26, stk. 2, 2. pkt., hvoraf det som nævnt fremgår, at livsarvingerne

ikke kan give afkald på skifte af et uskiftet bo og samtidig bevare deres arveret. I forbindelse med vedtagelsen af den gældende arvelov i 2007 blev ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, ikke ændret.

3.2.2. Social-, børne- og integrationsministerens overvejelser

Bestemmelsen i ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, sammenholdt med arvelovens § 26, stk. 2, 2. pkt., medfører, at det ikke længere er muligt for en livsarving at bevare sin arveret og samtidig give samtykke til, at den længstlevende ægtefælle indgår nyt ægteskab, når længstlevende sidder i uskiftet bo. Som nævnt oven for blev § 10, stk. 1, nr. 3, i ægteskabsloven ikke ændret i forbindelse med vedtagelsen af den gældende arvelov i 2007.

3.2.3. Den foreslåede ordning

Som det fremgår af punkt 3.2.1. oven for, blev ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, ikke ændret i forbindelse med vedtagelsen af den gældende arvelov i 2007. Det foreslås derfor, at bestemmelsen bringes i overensstemmelse med arvelovens § 26, stk. 2, 2. pkt.

3.3. Børneloven - medmoderskab

3.3.1. Gældende ret

Ved lov nr. 652 af 12. juni 2013 om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love (Medmoderskab m.v.), som ændret ved §§ 3 og 6 i lov nr. 1313 af 27. november 2013 om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v., vævsloven, børneloven, lov om børns forsørgelse og retsplejeloven (Assisteret reproduktion som terminologi, dispensationsmulighed vedr. opbevaringstid for æg, samtykke til behandling samt udvidelse af kredsen af ansvarlige for indberetning af alvorlige uønskede hændelser og bivirkninger i form af genetisk sygdom mv.), blev anvendelsesområdet for børneloven (lovbekendtgørelse nr. 1047 af 8. november 2012) udvidet til ikke kun at omfatte faderskab, men også medmoderskab. Det følger af lovens § 27, at når en kvinde er blevet behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, anses hendes kvindelige ægtefælle, registrerede partner eller partner som barnets medmor, hvis hun har givet samtykke til behandlingen, og barnet må antages at være blevet til ved denne. Som følge af dette blev lovens bestemmelser om faderskab ændret således, at de finder tilsvarende anvendelse på sager om medmoderskab.

Lovens § 9, stk. 1, definerer, hvem der er parter i en sag om faderskab eller medmoderskab. Det følger af bestemmelsens stk. 2, at når barnets mor er død, inddrager statsforvaltningen efter anmodning fra barnets værge en mand som part, hvis det antageliggøres, at han er eller kan være barnets far.

Bestemmelsens stk. 1 blev ved ovennævnte love ændret, så den omfatter medmoderskab og tager hensyn til reglerne om medmoderskab. Derimod blev stk. 2 ikke ændret.

Efter børnelovens § 28 anses en sæddonor ikke som far til et barn, der med hans sæd er blevet til ved assisteret reproduktion, hvis sæden er doneret til et vævscenter, der distribuerer sæd, en sundhedsperson eller en person, der arbejder under en sundhedspersons ansvar. Dette gælder dog ikke i situationer, hvor sæddonor efter reglerne i bl.a. lovens § 27 a, stk. 2, anses som far til barnet.

Henvisningen til § 27 a, stk. 2, er imidlertid en fejl. Udgangspunktet er efter § 27 a, stk. 1, at hvis en kvinde, der er gift med en kvinde eller har en registreret partner eller en kvindelig partner, er blevet behandlet med assisteret reproduktion med en kendt mands sæd af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, anses manden som barnets far, hvis barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, manden skriftligt har erklæret, at han skal være barnets far, og ægtefællen, den registrerede partner eller partneren til den kvinde, der skal behandles, har givet samtykke til behandlingen. Efter § 27 a, stk. 2, gælder bestemmelsen i stk. 1 ikke, hvis de tre parter, der er nævnt i stk. 1, skriftligt erklærer, at ægtefællen, den registrerede partner eller partneren til den kvinde, der behandles, skal være barnets medmor.

3.3.2. Social-, børne- og integrationsministerens overvejelser

Bestemmelsen i børnelovens § 9, stk. 2, blev ikke ændret ved indførelsen af regler om medmoderskab. Bestemmelsen foreslås udvidet sådan, at den også tager hensyn til reglerne om medmodeskab.

Den fejlagtige henvisning i § 28 til § 27 a, stk. 2, bør ændres.

3.3.3. Den foreslåede ordning

Bestemmelsen i børnelovens § 9, stk. 2, foreslås udvidet sådan, at statsforvaltningen efter anmodning også skal inddrage som part i sagen en kvinde, hvis det antageliggøres, at hun er eller kan være barnets medmor, f.eks. fordi hun har givet samtykke efter § 27.

Det foreslås, at bestemmelsen i § 28 om faderskab ved assisteret reproduktion ændres, således at den henviser til § 27 a, stk. 1, om faderskab i stedet for at henvise til § 27 a, stk. 2, om medmoderskab.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner og regioner. Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for staten.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

En ægtefælle vil fremover få ret til skilsmisse, hvis den anden ægtefælle har udøvet vold eller har begået seksuelle overgreb mod ægtefællen, ægtefællernes børn, ægtefællens eller børnenes nærmeste pårørende, som ægtefællen eller børnene er knyttet til, samt andre børn end ægtefællernes børn.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder, organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Dansk Socialrådgiverforening, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Et barn to forældre, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Familiens Forening, Foreningen af Offentlige Chefer i Statsforvaltningen, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, Kommunernes Landsforening, Kvinderådet, Landsforeningen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsforeningen Børn og Samvær, Mandecentret, Mødrehjælpen, Red Barnet, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden på Grønland, Statsforvaltningen, Vestre Landsret og Østre Landsret.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	En ægtefælle vil fremover få ret til skilsmisse, hvis den anden ægtefælle har udøvet vold eller har begået seksuelle overgreb mod ægtefællen, ægtefællernes børn, ægtefællens eller børnenes nærmeste pårørende, som ægtefællen eller børnene er knyttet til, samt andre børn end ægtefællernes børn.	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

(Lov om ægteskabs indgåelse og opløsning)

Til nr. 1 (§ 10)

Efter § 17 i arveloven (lov nr. 515 af 6. juni 2007), kan den længstlevende ægtefælle efter den anden ægtefælles død som udgangspunkt overtage ægtefællernes fælleseje til uskiftet bo med deres fælles børn og eventuelle andre livsarvinger. Ved længstlevende ægtefælles død skiftes det uskiftede bo. Børnenes arv efter førstafdøde udbetales først på dette tidspunkt (§ 28).

Den længstlevende ægtefælle kan efter lovens § 26, stk. 1, når som helst skifte med en eller flere af livsarvingerne. Efter § 26, stk. 2, skal længstlevende skifte ved indgåelse af nyt ægteskab. Livsarvingerne kan ikke give afkald på skifte af det uskiftede bo og samtidig bevare deres arveret.

Det fremgår af § 10, stk. 1, i ægteskabsloven, at hvis et tidligere ægteskab eller registreret partnerskab er opløst ved død, må den længstlevende ægtefælle eller registrerede partner ikke indgå ægteskab, før dødsbobehandling ved bobestyrer eller offentligt skifte er påbegyndt, eller privat skifte er afsluttet. Dette gælder dog efter bestemmelsens *nr. 3* ikke, hvis samtlige arvinger efter afdøde giver samtykke til, at længstlevende indgår nyt ægteskab, et såkaldt skifteafkald. Bestemmelsen indebærer efter sin ordlyd, at arvingerne kan give samtykke til, at længstlevende indgår nyt ægteskab, selvom længstlevende sidder i uskiftet bo.

Ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, begrænses imidlertid af arvelovens § 26, stk. 2, 2. pkt., hvorefter livsarvinger ikke kan give afkald på skifte af et uskiftet bo og samtidig bevare deres arveret. I forbindelse med vedtagelsen af den gældende arvelov i 2007 blev ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, dog ikke ændret. Det foreslås derfor i *nr. 1*, at § 10, stk. 1, nr. 3, i ægteskabsloven bringes i overensstemmelse med arvelovens § 26, stk. 2, 2. pkt.

Herefter kan § 10, stk. 1, nr. 3, kun anvendes i tilfælde, hvor den ene ægtefælle for nylig er død, og den længstlevende ægtefælle kort tid derefter ønsker at indgå et nyt ægteskab, og hvor der endnu ikke er taget endelig stilling til, hvordan dødsboet skal behandles. Boet er således ikke taget under offentligt skifte, og et eventuelt privat skifte er ikke afsluttet. I denne situation kan alle livsarvinger efter førstafdøde give samtykke til, at længstlevende indgår nyt ægteskab. Dette indebærer dog, at længstlevende ikke kan sidde i uskiftet bo.

Til nr. 2 og 3 (§ 34)

Efter ægteskabslovens § 29 har ægtefæller ret til separation eller skilsmisse, når de er enige om det. Ægtefæller, der er enige herom, kan således blive skilt uden forudgående separation (herefter umiddelbar skilsmisse). Det fremgår af lovens §§ 32-36, at en ægtefælle i en række situationer har ret til umiddelbar skilsmisse – også ved uenighed herom. En ægtefælle har eksempelvis efter § 33 ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har været utro eller har deltaget i et lignende seksuelt forhold.

Hvis ægtefællerne ikke er enige om skilsmisse, og betingelserne i §§ 32-36 for umiddelbar skilsmisse ikke er opfyldt, kan en ægtefælle ikke blive skilt uden forudgående separation. Uanset en

eventuel uenighed har en ægtefælle dog efter lovens § 30 ret til separation. Efter ½ års separation har ægtefællen ret til skilsmisse.

Efter lovens § 34 har en ægtefælle ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold af grovere karakter over for denne eller børnene. Anmodning om skilsmisse skal indgives inden 1 år efter, at ægtefællen er blevet vidende om handlingen, og inden 3 år efter, at den er begået.

Ifølge forarbejderne til § 34 (Retsudvalgets betænkning af 26. marts 1987 til L 154/1986-87, der henviser til Ægteskabsudvalgets betænkning nr. 2 (nr. 697/1973), menes der med ”forsætlig grov vold” forsætlig vold af grovere karakter. Mildere tilfælde af vold og mere almindelige husspektakler er ikke omfattet af bestemmelsen. Hvis den ene ægtefælle f.eks. på grund af uopmærksomhed, uforsigtighed, klodsethed eller lignende kommer til at påføre den anden ægtefælle eller børnene en legemskrænkelser, uden at dette var tilsigtet eller anset som et overvejende sandsynligt resultat af handlingen, kan dette heller ikke danne grundlag for skilsmisse. Påvirkning af alkohol bør dog efter forarbejderne ikke kunne medføre, at bestemmelsen ikke kan anvendes. Ifølge Ægteskabsudvalgets betænkning nr. 2, omfatter bestemmelsen ikke kun ægtefællernes fællesbørn, men også f.eks. stedbørn, som opdrages i ægtefællernes hjem.

Det foreslås i *nr. 3*, at § 34 i ægteskabsloven ændres sådan, at en ægtefælle får ret til at blive skilt uden forudgående separation, selvom den anden ægtefælle alene har udøvet forsætlig simpel vold.

Endvidere foreslås det i *nr. 3*, at personkredsen i § 34 udvides til også at omfatte pårørende til ægtefællen eller børnene, som ægtefællen eller børnene er knyttet til. Der tænkes i første række på ægtefællens eller børnenes familie, f.eks. børnenes bedsteforældre, herunder eventuelle stedbedsteforældre. Det kan f.eks. også være ægtefællens søskende, altså børnenes mostre, fastre m.v., eller f.eks. en nuværende eller tidligere social forælder, som ægtefællen eller børnene er knyttet til. Det foreslås videre, at personkredsen udvides til generelt at omfatte børn – det vil sige personer under 18 år, uanset om der er tale om ægtefællernes børn eller andre børn, herunder børn, som ingen af parterne har forudgående kendskab til.

Denne ændring af bestemmelsen medfører, at forsætlig vold begået af den ene ægtefælle mod en person, der er omfattet af personkredsen, giver den anden ægtefælle ret til umiddelbar skilsmisse, dog forudsat, at de tidsmæssige frister for at rejse sag herom overholdes. Disse frister foreslås opretholdt.

Endelig foreslås det i *nr. 3*, at § 34 udvides til også at omfatte seksuelle overgreb mod de personer, der er omfattet af bestemmelsen. Seksuelle overgreb vil normalt være handlinger, der er strafbare som en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24 eller § 210. Dette omfatter f.eks. voldtægt, samleje med stedbørn eller plejebørn under 18 år, samleje med børn under 15 år og blufærdighedskrænkelser. Det afgørende i den forbindelse er, om forholdet er et seksuelt overgreb mod en person, der er omfattet af personkredsen i § 34 i ægteskabsloven. Salg af utugtige billeder eller genstande til en person under 16 år vil eksempelvis ikke være omfattet, da dette ikke er et seksuelt overgreb.

Det er uden betydning, om den person, som volden eller det seksuelle overgreb er begået mod, eller om den person, der har begået forholdet, bor i Danmark eller i udlandet, og om handlingen er begået i Danmark eller i udlandet. Er handlingen begået i udlandet, er det ligeledes uden betydning, om

forholdet er strafbart i det pågældende land. Det afgørende i sådanne tilfælde er, at der er tale om vold eller seksuelle overgreb, som efter dansk lovgivning ville kunne bedømmes som vold eller seksuelle overgreb, hvis forholdet var begået i Danmark.

Det bemærkes, at forslaget ikke vil medføre ændringer i relation til det gældende krav om dokumentation for forholdet (volden), jf. punkt 3.2.1. Dette krav vil fortsat finde anvendelse både ved udøvelse af vold eller seksuelle overgreb.

Endelig foreslås det i *nr. 2*, at overskriften før lovens § 34 konsekvensrettes som følge af forslaget om ændring af § 34 således, at overskriften herefter bliver følgende: ”Vold og seksuelle overgreb”.

Til § 2
(Børneloven)

Til nr. 1 og 2 (§§ 9 og 28)

Ved lov nr. 652 af 12. juni 2013 om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love (Medmoderskab m.v.), som ændret ved §§ 3 og 6 i lov nr. 1313 af 27. november 2013 om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v., vævsloven, børneloven, lov om børns forsørgelse og retsplejeloven (Assisteret reproduktion som terminologi, dispensationsmulighed vedr. opbevaringstid for æg, samtykke til behandling samt udvidelse af kredsen af ansvarlige for indberetning af alvorlige uønskede hændelser og bivirkninger i form af genetisk sygdom m.v.), blev anvendelsesområdet for børneloven (lovbekendtgørelse nr. 1047 af 8. november 2012) udvidet til ikke kun at omfatte faderskab, men også medmoderskab. Det følger af lovens § 27, at når en kvinde er blevet behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, anses hendes kvindelige ægtefælle, registrerede partner eller partner som barnets medmor, hvis hun har givet samtykke til behandlingen, og barnet må antages at være blevet til ved denne. Som følge af dette blev lovens bestemmelser om faderskab ændret således, at de finder tilsvarende anvendelse på sager om medmoderskab.

Lovens § 9 definerer, hvem der er parter i en sag om faderskab eller medmoderskab. Bestemmelsens stk. 1 blev ved ovennævnte love ændret, så den omfatter medmoderskab og tager hensyn til reglerne om medmoderskab. Bestemmelsens stk. 2 blev dog ikke ændret. Det følger af denne bestemmelse, at når moderen er død, inddrager statsforvaltningen efter anmodning fra barnets værge en mand som part, hvis det antageliggøres, at han er eller kan være barnets far. Det foreslås i *nr. 1*, at bestemmelsen udvidet således, at statsforvaltningen efter anmodning også skal inddrage som part i sagen en kvinde, hvis det antageliggøres, at hun er eller kan være barnets medmor, f.eks. fordi hun har givet samtykke efter § 27.

Efter børnelovens § 28 anses en sæddonor ikke som far til et barn, der med hans sæd er blevet til ved assisteret reproduktion, hvis sæden er doneret til et vævscenter, der distribuerer sæd, en sundhedsperson eller en person, der arbejder under en sundhedspersons ansvar. Dette gælder dog ikke i situationer, hvor sæddonor efter reglerne i bl.a. lovens § 27 a, stk. 2, anses som far til barnet. Henvisningen til § 27 a, stk. 2, er imidlertid en fejl. Udgangspunktet er efter § 27 a, stk. 1, at hvis en kvinde, der er gift med en kvinde eller har en registreret partner eller en kvindelig partner, er blevet behandlet med assisteret reproduktion med en kendt mands sæd af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, anses manden som barnets far, hvis barnet må antages at være blevet til

ved denne behandling, manden skriftligt har erklæret, at han skal være barnets far, og ægtefællen, den registrerede partner eller partneren til den kvinde, der skal behandles, har givet samtykke til behandlingen. Efter § 27 a, stk. 2, gælder bestemmelsen i stk. 1 ikke, hvis de tre parter, der er nævnt i stk. 1, skriftligt erklærer, at ægtefællen, den registrerede partner eller partneren til den kvinde, der behandles, skal være barnets medmor. Som følge heraf foreslås det i nr. 2, at bestemmelsen i § 28 om faderskab ved assisteret reproduktion ændret, således at den henviser til § 27 a, stk. 1, om faderskab i stedet for at henvise til § 27 a, stk. 2, om medmoderskab.

Til § 3
(Ikrafttrædelse)

Det foreslås i § 3, at loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Da der ikke foreslås særlige overgangsbestemmelser, vil de foreslåede regler i lovens §§ 1 og 2 også finde anvendelse på sager, der verserer på tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Til § 4
(Territorial gyldighed)

Bestemmelsen i § 4 vedrører lovens territoriale område. Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland. Det foreslås dog samtidig, at loven ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lov om ægteskabs indgåelse og opløsning er sat i kraft for Grønland, jf. anordning nr. 307 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning med senere ændringer. Loven er også sat i kraft for Færøerne, jf. anordning nr. 37 af 22. januar 2002 om ikrafttræden for Færøerne af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning.

På Færøerne findes reglerne om faderskab i lov om børns retsstilling, der er sat i kraft for Færøerne ved kongelig anordning nr. 367 af 29. november 1962. I Grønland findes reglerne om faderskab i lov nr. 197 af 16. juni 1962 om børns retsstilling i Grønland, [som ændret ved lov nr. xx af yy (L 16)]. Børneloven (fader- og medmoderskab) kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland, men dette er endnu ikke sket.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovekendtgørelse nr. 1052 af 12. november 2012, som ændret ved § 9 i lov nr. 622 af 12. juni 2013 og § 20 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

§ 10. Er et tidligere ægteskab eller registreret partnerskab opløst ved død, må den længstlevende ægtefælle eller registrerede partner ikke indgå ægteskab, før dødsbobehandling ved bobestyrer eller offentligt skifte er påbegyndt, eller privat skifte er afsluttet. Dette gælder dog ikke, hvis

- 1) der ikke var noget formuefællesskab mellem ægtefællerne eller de registrerede partnere,
- 2) ægtefællerne eller de registrerede partnere var separerede på tidspunktet for dødsfaldet,
- 3) samtlige arvinger efter afdøde giver samtykke hertil, eller
- 4) der ikke skal foretages dødsbobehandling her i landet.

Stk. 2. Den myndighed, som efter § 13 skal prøve ægteskabsbetingelserne, kan tillade, at stk. 1 fraviges.

Stk. 3. (Ophævet).

1. I § 10, stk. 1, nr. 3, indsættes efter ”hertil,”: ”og den længstlevende ægtefælle ikke har overtaget ægtefællernes fælleseje til uskiftet bo efter § 17 i arveloven.”.

2. *Overskriften* før § 34 affattes således:

”Vold og seksuelle overgreb”

3. § 34, stk. 1, ophæves, og i stedet indsættes: ”§ 34. En ægtefælle har ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold eller har begået seksuelle overgreb mod 1) ægtefællen,

Vold

§ 34. En ægtefælle har ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold af grovere karakter over for denne eller børnene.

Stk. 2. Anmodning om skilsmisse skal indgives inden 1 år efter, at ægtefællen er blevet vidende om handlingen, og inden 3 år efter, at den er begået.

2) ægtefællernes børn, eller
3) ægtefællens eller børnenes nærmeste pårørende, som ægtefællen eller børnene er knyttet til.

Stk. 2. En ægtefælle har tillige ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold eller har begået seksuelle overgreb mod børn, der ikke er omfattet af stk. 1.”

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 2

§ 9. Sagens parter er

- 1) barnet eller dets dødsbo,
- 2) moderen eller hendes dødsbo,
- 3) en mand, der er registreret som far eller har anerkendt faderskabet, eller hans dødsbo,
- 4) en mand, der efter moderens oplysninger er eller kan være barnets far, jf. § 8, eller hans dødsbo,
- 5) en mand, der har ret til at få prøvet, om han er barnets far, jf. §§ 6 eller 6 a, eller hans dødsbo,
- 6) en kvinde, der er registreret som medmor eller har anerkendt medmoderskabet, eller hendes dødsbo og
- 7) en kvinde, der har ret til at få prøvet, om hun er barnets medmor, jf. § 6 a, eller hendes dødsbo.

Stk. 2. Er moderen død, inddrager statsforvaltningen efter anmodning fra barnets værge en mand som part, hvis det antageliggøres, at han er eller kan være barnets far.

§ 28. Medmindre andet følger af § 27, § 27 a, stk. 2, eller § 27 b, anses en sæddonor ikke som far til et barn, der med hans sæd er blevet til ved assisteret reproduktion, hvis sæden er doneret til et vævscenter, der distribuerer sæd, en sundhedsperson eller en person, der arbejder under en sundhedspersons ansvar.

I børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1047 af 8. november 2012, som ændret ved § 11 i lov nr. 622 af 12. juni 2013, § 22 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, § 1 i lov nr. 652 af 12. juni 2013 og §§ 3 og 6 i lov nr. 1313 af 27. november 2013, foretages følgende ændringer:

1. § 9, *stk. 2*, affattes således:

”*Stk. 2.* Er moderen død, inddrager statsforvaltningen efter anmodning fra barnets værge en mand eller kvinde som part, hvis det antageliggøres, at manden eller kvinden er eller kan være barnets far eller medmor.”

2. I § 28 ændres ”§ 27 a, stk. 2” til: ”§ 27 a, stk. 1”.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.